

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1899.

(ÅRGÅNG 26.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1899.

Bidrag till Sveriges officiella statistik. N, Jordbruk och boskapsskötsel. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1867-1912.

I denna serie utkom följande delserier:

1867-1912: Hushållningssällskapens berättelser för år ... / jämte sammandrag,

utarb. af Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1865-1911 = 1-47 och

1874-1910: Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser

för åren ... / utarb. av Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1874-1910 = Årg.

1-37. – Utbruten ur Sammandraget i Hushållningssällskapens årsberättelser.

Föregångare:

Kongl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om jordbruk och boskapsskötsel.

Efterföljare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1913-1963.

Årsväxten / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1963. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1962.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. 2, Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1959.

S. 23: Tab. D 10. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal 1750-1900. Se Diagram Fig. 8.

S. 23-25: Tab. D. 11. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal länsvis 1750-1900.

S. 26: Tab. D 12. Brukningsenheter inom olika storleksgrupper 1885-1910. Se Diagram Fig 9.

S. 33: Tab. E 1. Nyodlingar i hektar 1871-1955.

S. 33: Tab. E 2. Areal av olika ägoslag 1800-1920.

S. 36-38: Tab. E 5. Åkerjordens användning: areal använd för spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 6.

S. 38-40: Tab. E 6. Åkerjordens användning: areal använd för andra växtslag än spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 13.

S. 41: Tab. E 7. Åkerjordens användning 1866-1955: relativ fördelning, %.

S. 44: Tab. E 12. Allmän skördesiffra 1786-1955.

S. 45: Tab. E 13. Utsäde i ton 1802-1820.

S. 45: Tab. E 14. Utsäde i ton 1818-1860.

S. 46: Tab. E 15. Utsäde i ton 1865-1955.

S. 46: Tab. E 16. Skörd i 1 000-tal ton 1802-1820. Se Diagram Fig. 15.

S. 47: Tab. E 17. Skörd i 1 000-tal ton 1818-1860. Se Diagram Fig. 16 och 17.

S. 47-49: Tab. E 18. Skörd av spannmål i 1 000-tal ton 1860-1955. Se Diagram Fig. 16.

S. 50-52: Tab. E 19. Skörd av potatis, rotfrukter, hö och halm i 1 000-tal ton 1866-1955. Se Diagram Fig. 17.

S. 59: Tab. E 27. Skörd i miljoner skördeenheter 1866-1955.

S. 59: Tab. E 28. Skörd i skördeenheter per ha 1866-1955.

S. 60: Tab. E 29. Skörd per ha av vissa växtslag i deciton 1866-1955.

S. 61: Tab. E 31. Husdjur 1805-1820: översikt. Se Diagram Fig. 18 och 19.

S. 61: Tab. E 32. Husdjur 1818-1860. Se Diagram Fig. 18.

S. 62: Tab. E 33. Husdjur 1861-1911. Se Diagram Fig. 18.

S. 63: Tab. E 34. Husdjur 1913-1955. Se Diagram Fig. 18.

S. 67: Tab. E 38. Hästar och kor länsvis 1850-1955: index (1870 = 100).

S. 70: Tab. E 41. Nötkreatursenheter 1871-1955.

S. 70: Tab. E 42. Den vegetabiliska och animaliska produktionen 1871-1955.

S. 71: Tab. E 43. Den animaliska produktionen i 1 000 ton 1871-1913. Se Diagram Fig. 21 och 22.

S. 73: Tab. E 47. Renar 1865-1955.

S. 77: Tab. E 55. Hushållningssällskapen 1882-1955: översikt.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1899.

(ÅRGÅNG 26.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1899.

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig berättelse	3-13.
I. Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1899.....	4.
Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1899 års skörd.....	6.
II. Qvantitativ beräkning af uppgifterna om 1899 års skörd.	8.
Tab. A. Jemförelse mellan 1899 års och 1876-1895 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika växtslag.....	9.
Tab. B. Sädesslagens medelvigt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1876-1895 samt år 1899.....	11.
Tab. C. Sädesskördens beräknade vikt år 1899.....	12.
Tabellbilaga	14-16.
Tab. 1. Sammandrag af kronolänsmännens rapporter om skörden år 1899.....	14.
Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1899.....	16.
Résumé	17.

T I L L K O N U N G E N .

Till åtlydnad af de föreskrifter, som meddelats i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 5 juni 1874, anhåller Statistiska Centralbyrån i underdånighet att härmed få afgifva sin redogörelse för 1899 års skörd. I likhet med hvad tillföre varit fallet, lemnas först en sammanställning af de allmänna omdömen om årsväxten, som af de särskilda länsstyrelserna uttalats, samt Cen-

tralbyråns härpå grundade totalomdöme om hela rikets skörd, och härefter följa de beräkningar öfver skördemängd, spanmålens vikt m. m., hvilka kunnat af Centralbyrån utföras med ledning dels af hushållningssällskapens senaste uppgifter om utsädesbeloppen, dels ock af de för hvarje länsmansdistrikt afgifna rapporter om skördens korntal och dylikt.

I.

Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1899.

Ur dessa omdömen,¹⁾ hvilka från den 21 oktober till den 11 november innevarande år inkommo till Statistiska Centralbyrån, meddelas följande utdrag, nämligen:

för *Stockholms län* (ink. till Stat. Cb. d. 10 nov. 1899):

att, ehuru årets skörd, hvad angår höstsåden och hö, varit af öfvervägande god beskaffenhet och i allmänhet äfven lemnat tillgång till försäljning, skörden likväl i anseende dertill, att vårsåden och potatisen mestadels lidit svår skada till följd af ogynnsamt såväl växt- som bergningsväder, måste betecknas såsom varande *under medelmåttan*;

för *Uppsala län* (ink. d. 11 nov.):

att, som afkastningen af höstsådet, hvete och råg, blifvit god, men skörden af vårsådet, korn, hafre och blandsäd, otillfredsställande samt af rotfrukter dålig, Konungens Befallningshafvande anser skörden, i sin helhet bedömd, hafva utfallit *något under medelmåttan*;

för *Södermanlands län* (ink. d. 28 okt.):

Hvetet, som inbergades under mycket gynsamma väderleksförhållanden, har gifvit riklig skörd af mycket god beskaffenhet. Vårhvetet, hvilket sädeslag odlas endast i vissa trakter af länet, lemnade endast medelmåttig skörd, delvis skadad af regn.

Rågen, som på sina ställen var tunn, lemnade nära god skörd af mycket god beskaffenhet.

Vårsåden af korn, hafre och blandsäd hämmades i växten af den starka torkan; en del, som blef sent mogen, skadades af dåligt bergningsväder, hafren somligstades äfven af frost. Såsom allmänt omdöme kan sägas, att vårsådesskörden blifvit medelmåttig både till mängd och beskaffenhet.

Ärter, hvilka icke odlas i större omfattning, hafva lemnat medelmåttig eller nära medelmåttig skörd. Detsamma gäller äfven om vicker.

Potatisen, på de flesta ställen skadad af frost, har lemnat skörd gränsande till missväxt.

Höskörden, hvars bergning försiggick under synnerligen gynsam väderlek, har utfallit till mängden medelmåttig, men af synnerligen god beskaffenhet.

Halmaffkastningen af höstsåden var medelmåttig och af synnerligen god beskaffenhet. Af vårsåden, som var mycket kort på strået, har den blifvit knapp samt till beskaffenheten, der såden tidigare bergades, god, men der bergningen var senare, regnskadad och dålig.

Såsom allmänt omdöme om skörden i länet torde kunna sägas, att den blifvit *medelmåttig*;

för *Östergötlands län* (ink. d. 1 nov.):

att höstsåden lemnat nära god och vårsåden medelmåttig skörd, hvilken inbergats under gynsam väderlek;

att torka och frost vållat nästan missväxt å potatisen samt att skörden af andra rotfrukter kan betecknas såsom *under medelmåttig*;

att höskörden, som på grund af gynsamma bergningsförhållanden måste anses till beskaffenheten god, i kvantitativt afseende lemnat medelmåttig afkastning; samt

att halmaffkastningen kan anses hafva varit *under medelmåttig*.

På grund häraf finner sig Länsstyrelsen angående årsväxten böra uttala det allmänna omdöme, att jordbruket inom länet under innevarande år gifvit en skörd, som ej kan skattas högre än till *medelmåttig*;

för *Jönköpings län* (ink. d. 27 okt.):

att höstsåden lemnat fullt medelmåttig skörd;

att vårsåden gifvit nära medelmåttig skörd;

att potatisen, hvilken flerstades varit angripen af torka och frost, äfvensom andra rotfrukter lemnat knapp eller ringa afkastning;

att höskörden varit medelmåttig;

att halmaffkastningen varit nära medelmåttig; samt

att bergningsväderet varit synnerligen gynnsamt för gräs- och rågskörden till följd af den långa torkan under sommaren, då emellertid frost jemväl ett par gånger förekommit, men deremot dåligt beträffande sådan hafre, som växt å mossar och andra sankt belägna marker, hvilka först på hösten, efter det en ihållande regnperiod inträdt, kunnat afbergas.

Till följd häraf kan Kungl. Maj:ts Befallningshafvande uttala det allmänna omdöme om årets skörd inom länet, att densamma blifvit *nära medelmåttig*;

för *Kronobergs län* (ink. d. 31 okt.):

att väderleken under våren varit kall samt under sommaren varm och synnerligen torr;

att inom några socknar i mellersta delen af Allbo härad något regn ej fallit under sommarmånaderna, hvaremot inom öfriga delar af länet åskregn inträffat mer eller mindre ymnigt, i följd hvaraf årsgrödan blifvit i dessa trakter bättre, än hvad man vågat hoppas;

att höstsåden, nästan uteslutande bestående af råg, lemnat nära medelmåttig skörd af god beskaffenhet samt inbergats under gynsam väderlek;

att vårsåden, hvaraf hufvudsakligen odlas korn och hafre samt endast i ringa mån hvete, råg och blandsäd, äfvenledes inbergats under i allmänhet gynsamma förhållanden samt gifvit delvis nära medelmåttig och delvis *under medelmåttig* skörd;

att potatisen, som lidit synnerlig skada af torkan under sommaren, lemnat en afkastning betydligt *under medelmåttan*;

att högrödan, hvars växtlighet å såväl odlad jord som naturliga ängar blifvit nedsatt i följd af köld under våren och torka under sommaren, likväl i allmänhet lemnat nära medelmåttig skörd, väl inbergad och af god beskaffenhet;

att halmaffkastningen blifvit medelmåttig; samt

att för ortens behof sädesgrödan kan anses vara i det närmaste tillräcklig samt hö- och halmskörden, ehuru mindre än vanligt, likväl med hänseende till dess goda beskaffenhet, kunna med omsorgsfull hushållning blifva i allmänhet tillräcklig för kreaturens framförande öfver vintern.

På grund häraf anser Konungens Befallningshafvande sig kunna uttala det allmänna omdöme om innevarande års skörd inom länet, att den utfallit *något under medelmåttan*;

för *Kalmar län* (ink. d. 27 okt.):

att höstsådesslagen gifvit medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att skörden af vårsådesslagen är *under medelmåttan*, till såväl korntal som vikt;

att potatisen väl lemnat mycket knapp skörd, men i stället föret sällspordt allmän frihet från torröta;

att höskörden, ehuru till mängden något ringare än i vanliga år, dock inhemtats under gynsamaste bergningsförhållanden och är af utmärkt beskaffenhet;

samt att halmaffkastningen af höstsäd är fullt medelmåttig och af vårsäd, hvars inbergande i några orter försenats af regnig väderlek, närmar sig medelskörd;

hvadan skörden i sin helhet kan betecknas såsom *nära medelmåttig*;

¹⁾ Dessa länsstyrelsernas omdömen jemte de hufvudsakliga resultaten af Statistiska Centralbyråns beräkningar äro, i den mån de sistnämnda hunnit verkställas, genom Post- och Inrikes Tidningar till allmänhetens kännedom redan meddelade.

för *Gotlands län* (ink. d. 21 okt.):

att årväxten inom länet innevarande år varit *medelmåttig*;

för *Blekinge län* (ink. d. 30 okt.):

att, särskildt med afseende derå att potatisskörden utfallit ogynnsamt och att höskörden kan sägas i allmänhet slagit fel, skörden inom länet detta år blifvit *mindre än medelskörd*;

för *Kristianstads län* (ink. d. 9 nov.):

att höstsåden, som blifvit inbergad under gynsam väderlek, lemnat *medelmåttig skörd* af utmärkt beskaffenhet;

att vårsåden, som hufvudsakligen utgöres af korn och hafre, jemväl blifvit inbergad under gynsam förhållanden och gifvit nära *medelmåttig skörd* af god beskaffenhet;

att potatis likasom sockerbeter lemnat nära *medelmåttig skörd* af i allmänhet god beskaffenhet, potatisen dock flerstades småväxt och skadad af frost;

att höskörden såväl af odlad jord som af naturlig äng varit betydligt under *medelmåttan*, men af utmärkt beskaffenhet;

samt att halmfaskningen varit af höstsäd under *medelmåttan* och af vårsäd betydligt under *medelmåttan*, men af god beskaffenhet.

På grund häraf anser sig Länsstyrelsen kunna uttala det allmänna omdöme om innevarande års skörd, att den utfallit *något under medelmåttan*;

för *Malmöhus län* (ink. d. 27 okt.):

att skörden, som utfallit olika på olika orter, i allmänhet kan anses vara *under medelmåttan*;

för *Hallands län* (ink. d. 26 okt.):

Rågen har å åtskilliga ställen gått ut. Der den stått sig, har den lemnat knapp *medelskörd*, hvilken emellertid är af mycket god beskaffenhet.

Hvetet har likaledes på många fält måst upplöjas och ersättas med vårsäd. Det hvete, som skördats, har dock lemnat ett mycket godt resultat såväl till mängd som till beskaffenhet.

Vårsåden blef på grund af den kalla våren ganska sent utsädd, men utvecklade sig hastigt och ganska kraftigt. Den har emellertid på sina ställen lidit mycket af den långvariga vartorkan.

Hafren, som efter regnet vid midsommartiden repade sig ganska mycket och derefter såg lofvande ut, led i hög grad af den sedermera inträffande, ihållande torkan. Synnerligast å mera torra och mindre kraftiga fält blef skörden klen. Å andra marker, som haft mera kraft att motstå torkan, har detta sädesslag lemnat ett godt resultat såväl till mängd som till beskaffenhet. Öfver hufvud taget torde skörderesultatet blifva ej så obetydligt under *medelskörd*.

Korn lemnar i allmänhet en god kärna och anses gifva nära *medelskörd*.

Halmfaskningen af såväl höst- som vårsäd är till mängden betydligt under *medelskörd*.

Potatis anses afkasta mycket under *medelskörd* och i allmänhet blifva af underhållig beskaffenhet, men på sina ställen äfven af mycket god sådan, beroende på jordmånen.

Sockerbeter, som numera endast odlas i sydligaste delen af länet, antagas komma att gifva knapp *medelskörd* af ganska god beskaffenhet.

Öfriga rotfrukter torde gifva under *medelskörd*, men vara af god beskaffenhet.

Höafkastningen har till beskaffenheten blifvit mycket god, men till mängden ej obetydligt under *medelskörd*.

Inbergningen af såväl hö som säd har i allmänhet egt rum under synnerligen gynsam väderleksförhållanden.

Betet har på grund af den långvariga torkan varit mycket klen.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda uppgifvits kan såsom allmänt omdöme uttalas, att årets skörd inom länet till mängden utfallit *något under medelmåttan*, men är i afseende å beskaffenheten att anse såsom god;

för *Göteborgs och Bohus län* (ink. d. 1 nov.):

att höstsådena, råg och hvete, hvilket senare i endast ringa omfattning odlas, lemnat *medelmåttig afkastning*;

att vårsådena, hafre, som utgör länets hufvudsäde, och korn, gifvit nära *medelmåttig skörd*;

att afkastningen af örter, bönor och vicker, hvilka sädesslag odlas i blott ringa omfattning, varit under *medelmåttan*;

att potatisskörden blifvit *medelmåttig*, ehuru ojemn och delvis skadad af nattfrost;

att lin, som i obetydlig grad utgör föremål för odling, lemnat ringa skörd;

att hö såväl å odlad jord som å naturlig äng lemnat under *medelmåttig skörd*; samt

att halmen lemnat under *medelmåttig skörd*;

anseende sig Konungens Befallningshafvande på grund af nu angifna förhållanden kunna fälla det allmänna omdöme om innevarande års skörd i länet, att den blifvit *något under medelmåttig*, men af god beskaffenhet;

för *Elfsborgs län* (ink. d. 11 nov.):

att höstsåden, som hufvudsakligen bestått af råg, lemnat *medelmåttig skörd* af god beskaffenhet;

att beträffande hafre, korn och blandsäd, af hvilka hafren är länets förnämsta säde, skörden blifvit ej fullt *medelmåttig*, men till beskaffenheten god och synnerligen väl bergad;

att skidfrukter, såsom ärter, bönor och vicker, hvilka odlas ringa, gifvit skörd under *medelmåttan*;

att rotfrukter lemnat skörd under *medelmåttan*, men af någorlunda god beskaffenhet;

att höskörden, som å odlad jord blifvit fullt *medelmåttig* af utmärkt god beskaffenhet, å naturliga ängar utfallit under *medelmåttan*, men varit af god beskaffenhet; samt

att halmfaskningen väl varit af god beskaffenhet, men utfallit betydligt under *medelmåttan*.

Med stöd af det sålunda blifvit anfördt, anser sig Konungens Befallningshafvande såsom sitt omdöme af skörden inom länet i dess helhet böra uttala, att densamma utfallit *under medelmåttan*;

för *Skaraborgs län* (ink. d. 31 okt.):

att höstsåden allmänt gifvit till mängden *medelmåttig skörd*, som blifvit bergad under gynsam väderlek;

att vårsåden, som i allmänhet blifvit väl inbergad, under den egentliga växttiden på åtskilliga ställen lidit af såväl stark torka som frost och därför i sin helhet får anses hafva lemnat skörd *något under medelmåttan*;

att potatis och öfriga rotfrukter af samma anledning gifvit en till såväl mängd som beskaffenhet dålig afkastning;

att höskörden, som i kvantitativt afseende lemnat icke fullt *medelmåttig afkastning*, blifvit bergad under gynsam väderlek; samt

att såväl höst- som vårsåden i allmänhet lemnat mindre halmutbyte än vanligt; dock torde tillgången på halm till kreatursutfodringen någorlunda motsvara behovet;

och anser sig Konungens Befallningshafvande, med anledning af hvad sålunda är vordet anfördt, kunna angående årväxten uttala det allmänna omdömet, att jordbruket inom länet gifvit *icke fullt medelmåttig afkastning*;

för *Värmlands län* (ink. d. 7 nov.):

att höstsädet lemnat öfver *medelmåttig skörd*;

att vårsädet, hvaraf hafre mest odlas, lemnat under *medelmåttig skörd*, hvilken dock varit af god beskaffenhet;

att potatisskörden varit betydligt under *medelmåttan* och på åtskilliga ställen skadad af frost;

att höafkastningen varit *medelmåttig* och af god beskaffenhet; samt att halmfaskningen varit under *medelmåttan*, men delvis af god beskaffenhet.

På grund häraf anser sig Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kunna uttala det allmänna omdömet om innevarande års skörd inom länet, att den varit *nära medelmåttig*;

för *Örebro län* (ink. d. 31 okt.):

att hvete och råg anses i allmänhet hafva gifvit medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att kornet likaledes gifvit medelmåttig skörd;

att hafre, vicker och blandsäd lemnat skörd under medelmåttan, i allmänhet af god beskaffenhet, men å lättare jord och der, den blifvit sent bergad, skadad af regn;

att afkastningen af potatis utfallit under medelmåttan och att hvad som skördats å de flesta ställen är af mindre god beskaffenhet; att öfriga rotfrukter lemnat fullt medelmåttig skörd; och att höfångsten varit medelmåttig och af god beskaffenhet.

Då hafre utgör länets hufvudsäde, torde skörden, som utfallit högst ojemnt, i allmänhet bedömd, icke kunna beräknas högre än såsom *under medelmåttan*;

för *Vestmanlands län* (ink. d. 30 okt.):

att skörden kan betraktas såsom *medelmåttig*;

för *Kopparbergs län* (ink. d. 2 nov.):

att höstsäden, som hufvudsakligen består af råg och i länets sydligare socknar till någon mindre del af hvete, lemnat fullt medelmåttig skörd af synnerligen god beskaffenhet;

att skörden af vårsäd, hvaraf mest odlas hafre och korn samt i obetydligare mån jemväl hvete, varit medelmåttig och af i allmänhet mindre god beskaffenhet;

att af potatisen erhållits ringa skörd, som på de flesta ställen varit angripen af röta;

att höskörden såväl från odlad jord som från naturliga ängar varit medelmåttig och i allmänhet af god beskaffenhet; samt

att halmafkastningen, som af höstsäd varit mera än medelmåttig och af vårsäden fullt medelmåttig, likaledes i allmänhet varit af god beskaffenhet;

och får på grund häraf Konungens Befallningshafvande, med tillkännagifvande att bergningsvädret varit gynsam utom för vårsäden och potatisen, såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd inom länet uttala den mening, att skörden blifvit *medelmåttig* och af god beskaffenhet;

för *Gefleborgs län* (ink. d. 28 okt.):

att höstsäden gifvit medelmåttig skörd, i länets södra del af god, men i den norra delen af mindre god beskaffenhet;

att vårsäden lemnat under medelmåttig skörd af under medelmåttig beskaffenhet;

att potatisen gifvit under medelmåttig skörd af under medelmåttig beskaffenhet;

att höskörden varit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet; samt att halmen lemnat medelmåttig skörd, å en del orter dock regnskadad;

och kan i följd häraf såsom allmänt omdöme om skörden inom länet uttalas, att densamma varit *medelmåttig*;

för *Vesternorrlands län* (ink. d. 4 nov.):

att bergningsvädret varit särdeles gynsam för höskörden, men deremot i hög grad ogynsam för sädesskörden;

att rågskörden ganska allmänt felslagit;

att kornet, som inom länet utgör hufvudsädet, i väsentlig grad skadats af frost och icke hunnit mogna;

att jemväl potatisen i allmänhet blifvit frostsadad och lemnat dålig skörd;

att höskörden varit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet; att halmafkastningen deremot varit under medelmåttan och halmen flerstädes kort;

samt att, på grund häraf och med afseende särskildt å utfallet af säd och potatis, skörden i sin helhet måste betecknas såsom *under medelmåttan*;

för *Jemtlands län* (ink. d. 11 nov.):

att höskörden blifvit medelmåttig och i allmänhet väl inbergad; att halmafkastningen blifvit under medelmåttan och af mindre god beskaffenhet;

att skörden af säd blifvit betydligt under medelmåttan och i allmänhet icke kommit till mognad;

samt att potatisskörden i det närmaste slagit fel och den potatis, som skördats, nästan öfverallt blifvit dålig och skadad af frost;

för *Vesterbottens län* (ink. d. 4 nov.):

att höstsäden, som uteslutande består af råg, lemnat en mycket ringa, flerstädes totalt felslagen skörd;

att kornet, ortens hufvudsäde, äfvenledes lemnat en otillräcklig skörd af sämre beskaffenhet;

att jemväl potatisskörden, som flerstädes blifvit totalt felslagen, lemnat en obetydlig skörd af dålig beskaffenhet; samt

att höskörden såväl från odlad jord som från naturliga ängar lemnat en i allmänhet välbergad medelmåttig skörd af god beskaffenhet, men att halmafkastningen deremot varit ringa samt af dålig beskaffenhet.

Med hänsyn till dessa förhållanden finner Landshöfdingeembetet sig böra uttala det allmänna omdömet om skörden i länet, att densamma blifvit beträffande spanmål och potatis otillräcklig och *delvis totalt felslagen* samt beträffande foder *under medelmåttan*;

för *Norrbottnens län* (ink. d. 6 nov.):

Rågen, som endast i kustsocknarne utgör föremål för nämnvärd odling, har lemnat en skörd under medelmåttan af mindre god beskaffenhet, delvis skadad af frost.

Kornet har lemnat en skörd betydligt under medelmåttan och af mindre god beskaffenhet, delvis skadad af frost.

Hafren odlas nästan uteslutande såsom grönfoder.

Å potatis har i år inträffat nära missväxt, särskildt då i betraktande tages dess på åtskilliga ställen mindre goda beskaffenhet.

Af öfriga rotfrukter odlas obetydligt och skörden deraf kan anses under medelmåttan.

Höskörden från odlad jord har utfallit medelmåttig, ifrån naturliga ängar likaså.

Halmafkastningen har blifvit under medelmåttan.

Såsom ett totalomdöme öfver årets skörd inom länet kan uttalas, att densamma utfallit *under medelmåttan*.

Sammanfattas ofvan meddelade omdömen, så vidt de gälla skörden i dess helhet inom hvarje län, erhålles följande

Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1899 års skörd.

Stockholms län	Under medelmåttan.
Uppsala län	Något under medelmåttan.
Södermanlands län	Medelmåttig.
Östergötlands län	Medelmåttig.
Jönköpings län	Nära medelmåttig.
Kronobergs län	Något under medelmåttan.
Kalmar län	Nära medelmåttig.
Gotlands län	Medelmåttig.
Blekinge län	Mindre än medelskörd.

Kristianstads län	Något under medelmåttan.
Malmöhus län	Under medelmåttan.
Hallands län	Något under medelmåttan.
Göteborgs och Bohus län	Något under medelmåttan.
Elfsborgs län	Under medelmåttan.
Skaraborgs län	Icke fullt medelmåttig.
Värmlands län	Nära medelmåttig.
Örebro län	Under medelmåttan.
Vestmanlands län	Medelmåttig.
Kopparbergs län	Medelmåttig.
Gefleborgs län	Medelmåttig.
Vesternorrlands län	Under medelmåttan.
Jemtlands län	Ringa. ¹⁾
Vesterbottens län	Nära missväxt. ¹⁾
Norrbottnens län	Under medelmåttan.

Hela riket **Under medelmåttan.**

Om nu enligt den värdeskala för de särskilda länen, som år 1890 upprättades och för hvilken då i årets Sammandrag lemnades redogörelse, de län, hvilkas skördeutfall varit detsamma eller i det närmaste detsamma, föras tillhopa, visar sig, att 1899 års skörd i fråga om länen kan sålunda betecknas:

medelmåttig	i	6	län	med	23	%	af	medelskörden	i	riket
nära medelmåttig	»	6	»	»	31	»	»	»	»	»
under medelmåttan	»	10	»	»	42	»	»	»	»	»
ringa	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»
nära missväxt	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»

Af rikets samtliga län har sålunda under innevarande år intet enda erhållit en skörd, som öfverstigit medelmåttan, och endast 6 län af de 24 hafva uppnått detta omdöme, för alla de öfriga länen har vitsordet blifvit mer eller mindre ofördelaktigt och för flertalet af dessa detsamma som för riket i dess helhet, eller under medelmåttan. De 6 län, som erhållit den bästa skörden, ligga alla i rikets mellersta del. Sämst har årväxten varit i öfre Norrland, der den delvis närmast sig missväxt.

För erhållandet af det nyss angifna omdömet om rikets skörd hafva vid beräkningen de allmänna omdömen, som för de särskilda länen användts om deras årsskörd, blifvit omsatta till de relativa talvärden, som finnas angifna i 1874 års berättelse. Enligt denna hafva nämligen gifvits och gifvas fortfarande åt dessa allmänna omdömen följande värden:

Ymnig skörd	10.
Riklig skörd	9.
God skörd	8.
Nära god skörd	7½.
Öfver medelmåttig skörd	7.
Fullt medelmåttig skörd	6½.
Medelmåttig skörd	6.
Nära medelmåttig skörd	5½.
Under medelmåttig skörd	5.
Betydligt under medelmåttig skörd	4½.
Knapp eller ringa skörd	4.
Nästan missväxt	3.
Missväxt	0—2

Användas dessa talvärden vid beräkningen af 1899 års skörd, erhålles såsom riksmedeltal 5.3, hvilket står uttrycket för skörd under medelmåttan ganska nära.

Då jämförelser med tidigare år i hög grad tjena att belysa årets skördeutfall och klargöra uppfattningen deraf, meddelas här äfven de allmänna omdömen, som skördarne i riket ansetts böra erhålla från och med 1874, det år då sammandrag af Länsstyrelsernas årsväxtberättelser för första gången af Statistiska Centralbyrån offentliggjordes:

Skördeår.	Relativt värde.	Motsvarande allmänt omdöme.
1899	5·3	Under medelmåttan.
1898	7·4	Nära god.
1897	6·5	Fullt medelmåttig.
1896	6·7	Fullt medelmåttig.
1895	6·2	Något öfver medelmåttan.
1894	6·6	Fullt medelmåttig.
1893	5·9	Nästan medelmåttig.
1892	7·8	God.
1891	6·4	Fullt medelmåttig.
1890	7·5	Nära god.
1889	5·4	Nära medelmåttig.
1888	6·1	Medelmåttig.
1887	6·4	Fullt medelmåttig.
1886	6·2	Något öfver medelmåttan.
1885	5·8	Nästan medelmåttig.
1884	7·3	Nära god.
1883	5·9	Nästan medelmåttig.
1882	7·4	Nära god.
1881	5·0	Under medelmåttan.
1880	6·8	Öfver medelmåttan.
1879	6·5	Fullt medelmåttig.
1878	7·5	Nära god.
1877	5·4	Nära medelmåttig.
1876	5·9	Nästan medelmåttig.
1875	7·0	Öfver medelmåttan.
1874	5·4	Nära medelmåttig.

Af de tjugufem skördeåren 1874—1898 har endast 1, eller året 1881, erhållit lika lågt omdöme som innevarande år, dock är dess talvärde ej obetydligt lägre, och året 1899 närmar sig med afseende å sitt värde till och med åren 1874, 1877 och 1889 något mer än året 1881 samt är sålunda i själfva verket bättre jemförligt med dessa, fastän vitsordet för detsamma blifvit sämre. Anställa vi en jemförelse med närmast föregående år, eller år 1898, finna vi, att då var skördeutfallet ett helt annat, eller nära god skörd med talvärdet 7.4. Af de tjugufyra närmaste skördeåren hade endast 1 erhållit högre och endast 4 lika högt omdöme samt endast 3 högre talvärde. Skördeomdömet var då nära god. Annärkningsvärdt är, att bland de sex år, som erhållit detta eller ännu bättre omdöme, ej mindre än fyra efterföljts af år med skördeutfall, som understigit medelmåttan.

I medeltal för samtliga de tjugufem åren 1874—1898 har talvärdet för skörden varit 6.44; år 1899 var det, närmare angifvet, 5.33.

¹⁾ Jämför ordalydelsen i ofvan anförda utdrag ur länsredogörelsen.

II.

Quantitativ beräkning af uppgifterna om 1899 års skörd.

Till grund för den kvantitativa skördeberäkningen läggas, enligt hvad förut blifvit anmärkt, dels hushållningssällskapens meddelanden om utsädesmängden, dels de för hvarje länsmansdistrikt insända uppgifterna om skördadt korntal.

De senaste uppgifter om utsädet, som vid uppgörandet af denna beräkning föreligga för riket i dess helhet, förskrifva sig från år 1897. Dock kunna icke dessa obetingadt få begagnas för att angifva äfven 1899 års utsäde. Erfarenheten visar nämligen, att åtminstone i fråga om en del kulturväxter en ganska jemnt fortgående förändring med afseende på odlingens omfattning eger rum, och denna faktor måste äfven tagas med i beräkningen. För att närmare lära känna ifrågavarande förhållande beträffande de senaste åren har, i likhet med hvad förut egt rum, efterföljande öfversigt upprättats:

Förändringar i utsädesmängden, i %.

Ökning +; minskning —.

	Från 1892 till 1893.	Från 1893 till 1894.	Från 1894 till 1895.	Från 1895 till 1896.	Från 1896 till 1897.
Hvete, höst-	— 1.02	+ 0.39	+ 0.12	+ 0.48	+ 1.52
» vår-	+ 0.15	— 7.22	+ 4.10	+ 0.56	— 2.85
Råg, höst-	+ 0.59	— 0.57	+ 1.02	+ 0.69	+ 0.44
» vår-	+ 1.25	+ 3.02	+ 9.09	+ 6.62	— 1.06
Korn	— 1.02	— 1.25	+ 0.19	— 1.29	+ 0.12
Hafre	+ 0.30	— 0.29	+ 0.93	— 1.60	+ 0.01
Blandsäd	+ 2.19	+ 1.13	+ 2.70	+ 0.99	+ 0.76
Ärter	— 3.59	+ 0.11	— 2.10	— 4.07	— 1.91
Bönor	+ 0.27	+ 1.83	— 0.77	+ 2.83	+ 3.25
Vicker	— 1.68	+ 0.76	+ 2.76	— 2.24	— 0.33
Bohvet	— 6.92	— 1.96	— 14.97	— 9.86	+ 9.90
Raps	+ 8.89	— 6.12	+ 2.17	— 53.19	+ 9.09
Potatis	+ 0.44	+ 2.02	+ 1.13	+ 0.29	+ 0.05

Bland de här uppräknade växtslagen visa *blandsäd* och *potatis* samt, med ett enda tillfälligt undantag, äfven *hösthvete* och *höstråg* en årligen fortgående ökning af utsädesmängden och kan med fog antagas, att deras utsäde ökats på enahanda sätt åren 1898 och 1899 som åren förut. Motsatt antagande kan deremot göras i fråga om *ärter*. Visserligen utvisa dessa för ett år en, föga betydlig, ökning i utsädet, men häråt kan ej tillmätas någon betydelse, då odlingen af detta växtslag sedan en längre följd af år stadigt aftagit.

Vid beräkning af utsädesmängden år 1899 af nämnda fem växtslag, eller hösthvete, höstråg, blandsäd, ärter och potatis, hafva, i öfverensstämmelse med hvad förut vid sådana beräkningar egt rum, de i Hushållningssällskapens berättelser för dem angifna utsäden för år 1897 ökats eller minskats med två gånger det procenttal, som utgör medeltalet af tabellens siffror för de fem åren 1893—1897, eller ökats för hösthvete med 0.60 %, för höstråg med 0.87 %, för blandsäd med 3.11 %, och för potatis

med 1.57 %, men minskats för ärter med 4.62 %. För öfriga växtslag hafva 1897 års utsädessiffror blifvit bibehållna. I enlighet med hvad nu blifvit anfördt, har en beräkning af 1899 års *utsädesbelopp* länsvis blifvit utförd, hvilken för hela riket gifvit följande tal:

	Utsäde.
Hvete, höst-	175,883 hektoliter.
» vår-	15,345 »
Råg, höst-	1,053,055 »
» vår-	22,548 »
Korn	674,938 »
Hafre	3,285,514 »
Blandsäd	429,286 »
Ärter	73,825 »
Bönor	12,679 »
Vicker	39,356 »
Bohvet	422 »
Potatis	2,936,342 »

Härvid äro då äfven vederbörliga afdrag gjorda för de fall, när inom ett distrikt antingen helt och hållet eller delvis skördats grönfoder, hvilket år 1899 på grund af den regniga och kalla väderleken i högre grad än vanligt egt rum inom de nordligare länen. Minskningen af utsädesmängden har utgjort för vicker 23,591 hektoliter (37.5 %), för ärter 3,017 hektoliter (3.9 %), för hafre 44,828 hektoliter (1.3 %), för blandsäd 5,803 hektoliter (1.3 %) och för korn 8,020 hektoliter (1.2 %). Utsädet af bönor och vårråg har af samma anledning jemväl minskats, men endast i mycket ringa grad.

Beträffande den obetydliga rapsodling, som inom riket bedrifves, hafva för året inga skördeuppgifter lemnats, hvarför uppgiften om det för detta växtslag beräknade utsädet här utelutits.

Uppgifterna om det skördade *korntalet* af hvarje särskildt slag af utsäde finnas sammanställda i bilagda **tabell 1** och äro enligt denna följande: hösthvete 8.38, vårhvete 5.70, höstråg 7.07, vårråg 4.93, korn 6.10, hafre 5.76, blandsäd 7.27, ärter 5.50, bönor 5.38, vicker 5.20, bohvet 4.59 och potatis 4.07.

Liksom under de närmast föregående åren hafva i **tabell A** (sid. 9) jemförelser blifvit gjorda mellan årets korntal och medelkorntalen för åren 1876—1895, hvilka medeltal kunna anses beteckna normala skördeförhållanden. Dessa medeltal äfvensom de högsta och lägsta korntal, som för de särskilda sädesslagen och för potatis under de tjugufem åren 1874—1898 förekommit, äro för riket följande:

	Maximum.	Minimum.	Medeltal.
Hvete, höst-	9.10 (1896)	4.56 (1881)	7.51
» vår-	6.59 (1892)	5.06 (1874)	5.91
Råg, höst-	8.35 (1893)	5.73 (1881)	7.23
» vår-	5.70 (1892)	4.44 (1874)	5.29
Korn	7.92 (1890)	5.65 (1874)	7.08
Hafre	7.61 (1898)	4.38 (1874)	6.52
Blandsäd	8.85 (1890)	5.43 (1874)	7.59
Ärter	7.22 (1876)	4.15 (1874)	5.93
Bönor	7.16 (1879)	3.99 (1889)	5.75
Vicker	7.35 (1892)	3.93 (1874)	6.06
Potatis	9.13 (1889)	4.42 (1890)	6.82

Äfven 1899 års korntal ligga emellan ofvannämnda maxima och minima med undantag dock för potatisen, hvars korntal, 4.07, betydligt understiger det lägsta förutvarande, eller för år 1890. Närmast dessa båda kommer korntalet för år 1898, eller 4.63. Äfven nästföregående år, eller 1897, nådde ej fullt upp till medelkorntalet 6.82; potatisens korntal var nämligen då 6.77. Att potatisen tvenne år å rad gifvit skörd understigande nyssnämnda medelkorntal har i öfrigt ej inträffat mer än en gång under de närmast förflutna tjugufem åren, eller åren 1890 och 1891; dock understeg äfven då 1891 års korntal, 6.42, föga medelkorntalet.

I fråga om årets korntal för öfrigt kan anmärkas, att under samma tjugufem år hösthvetet före år 1891 endast en enda gång haft att uppvisa högre korntal än innevarande år, men under de åtta åren 1891—1898 ej mindre än fem gånger; att korntet endast två år, 1874 och 1877, lemnat mindre afkastning; samt att detsamma i fråga om vårråg och hafre inträffat endast under tre af dessa år.

I fråga om länen har, såsom af tabell A närmare framgår, hösthvetet lemnat den rikligaste afkastningen i Gefleborgs län, de fyra länen kring Mälaren och Jönköpings län. Inom dessa har höstrågen äfven i regel gifvit mer än medelskörd, hvilket i

öfrigt varit fallet i Östergötlands, Kalmar, Malmöhus, Vermlands och Kopparbergs län. De hufvudsakliga värsädena, eller korn, hafre och blandsäd, hafva, i sin helhet betraktadt, endast i de båda skånska länen och i Hallands län nått upp till eller något öfverstigit medelskörd. Med potatisen har detta år 1899 ej varit fallet i något enda län. Afkastningen af denna rotfrukt har nämligen vexlat mellan 83 % af medelskörden i Göteborgs och Bohus län samt 26 % i de båda nordligaste länen.

Sammanföras växtslagen gruppvis och jemföras för dessa grupper korntalen år 1899 med motsvarande tal för åren 1876—1895, blifver resultatet följande:

	Korntal 1899.	Medelkorntal 1876—1895.
Höstsäd	7.26	7.27
Vårsträsäd	5.95	6.68
Baljväxter	5.39	5.87
Potatis	4.07	6.82

Potatisen är, enligt tabell 1, till beskaffenheten skadad af torka och frost, mångenstädes småväxt och mindre god; bäst i södra Sverige.

Tab. A. Jemförelse mellan 1899 års och 1876—1895 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika växtslag.

Län.	Medelkorntal 1876-1895.												1899 års korntal i procent af 1876-1895 årens medelkorntal.													
	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärt.	Bönor.	Vicker.	Bohete.	Raps.	Potatis.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärt.	Bönor.	Vicker.	Bohete.	Raps.	Potatis.
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.										Höst.	Vår.											
Stockholms län	7.35	6.19	7.26	6.33	6.82	6.95	7.17	6.38	6.03	6.45	8.00	—	6.37	116	99	105	134	71	68	73	83	80	78	—	—	46
Uppsala län	7.05	6.78	7.17	7.43	7.42	7.09	7.18	6.18	6.26	6.44	—	—	6.54	124	103	106	—	87	88	96	102	64	91	—	—	54
Södermanlands län	7.69	6.80	7.80	6.17	6.76	7.41	7.42	6.12	6.05	6.51	—	100	6.20	124	88	103	108	89	83	88	92	60	79	—	—	38
Östergötlands län	7.11	6.17	7.04	5.04	7.40	6.88	7.29	5.85	6.65	6.47	—	—	6.06	102	86	104	77	94	88	84	87	45	69	—	—	55
Jönköpings län	5.79	5.41	6.43	4.95	5.49	5.96	5.34	5.08	5.10	5.59	6.00	—	6.69	124	99	105	97	91	86	93	68	—	82	—	—	62
Kronobergs län	5.69	5.34	5.84	5.38	6.27	6.82	6.03	5.03	5.68	5.71	5.00	—	7.00	88	79	96	95	78	88	83	55	—	—	—	—	64
Kalmar län	6.20	5.78	5.85	4.95	5.75	6.28	5.99	5.36	5.71	5.92	4.91	—	5.78	96	100	109	107	81	90	103	71	—	83	85	—	52
Gotlands län	6.42	6.59	6.70	5.00	6.63	6.60	6.54	5.36	6.76	5.71	8.50	100	6.00	113	—	95	—	86	88	91	88	52	88	—	—	77
Blekinge län	7.03	5.72	6.00	5.18	6.48	6.66	6.55	5.72	6.44	5.92	4.59	80	6.72	91	83	91	85	89	84	83	87	—	80	87	—	60
Kristianstads län	8.23	5.80	7.27	4.98	7.47	7.60	7.86	5.68	6.75	5.56	4.83	113	6.95	102	103	98	105	105	100	103	89	82	97	88	—	71
Malmöhus län	8.86	7.88	8.58	5.12	8.97	9.19	9.34	6.34	6.05	5.84	5.27	110	7.55	113	97	107	101	108	97	102	92	91	92	89	—	74
Hallands län	7.75	5.85	7.44	5.10	6.45	7.04	6.42	6.12	6.12	6.35	5.71	—	6.93	90	106	86	77	105	102	106	89	80	86	140	—	61
Göteborgs och Bohus län	7.72	5.64	8.48	5.78	6.41	6.02	6.23	5.28	5.50	5.04	—	—	7.67	93	100	79	98	100	89	87	90	101	101	—	—	83
Elfsborgs län	7.52	6.17	7.39	6.09	5.72	5.70	6.02	5.72	7.07	5.81	4.17	—	7.18	97	93	86	96	91	89	121	111	113	101	—	—	63
Skaraborgs län	6.36	5.23	6.76	4.66	5.81	5.63	5.54	5.69	5.45	5.62	5.67	—	6.57	111	90	88	74	101	86	89	119	68	104	—	—	54
Vermlands län	6.58	5.59	7.63	5.16	5.32	5.58	5.14	5.09	4.50	4.78	—	—	7.08	113	96	102	97	92	75	51	90	—	111	—	—	54
Örebro län	7.48	5.47	7.72	5.48	6.59	6.88	6.94	6.06	6.36	6.13	—	—	6.73	104	94	84	73	81	89	94	114	113	101	—	—	57
Västmanlands län	7.45	6.86	7.63	—	6.96	7.19	6.91	6.34	6.45	6.65	—	—	6.76	118	117	93	—	93	91	95	86	—	98	—	—	53
Kopparbergs län	7.94	6.28	10.61	6.93	7.30	5.97	6.98	5.56	5.50	6.25	—	—	7.78	110	95	111	108	97	99	100	89	—	64	—	—	50
Gefleborgs län	8.42	6.79	9.04	5.55	7.49	7.42	7.45	6.11	7.01	6.17	—	—	7.66	154	110	106	—	96	93	94	91	131	—	—	—	73
Vesternorrlands län	4.55	6.00	8.89	6.05	7.10	6.68	6.30	5.33	—	6.04	—	—	6.74	—	—	68	99	76	89	79	89	—	—	—	—	46
Jemtlands län	8.00	—	8.44	7.21	6.45	5.80	5.73	5.47	—	—	—	—	6.66	—	—	56	—	47	—	—	10	—	—	—	—	32
Vesterbottens län	—	6.00	8.35	5.92	5.86	6.30	6.56	6.50	—	—	—	—	7.79	—	—	45	62	38	60	19	—	—	—	—	—	26
Norrbottnens län	8.00	—	13.86	7.08	6.19	8.11	7.25	—	—	—	—	—	8.00	—	—	66	—	61	—	48	—	—	—	—	—	26
Hela riket	7.51	5.91	7.23	5.29	7.08	6.52	7.59	5.93	5.75	6.06	5.13	109	6.82	112	96	98	93	86	88	96	93	94	86	89	—	60

Sammandrag af årsväxtberättelserna år 1899.

Öfriga rotfrukter, deribland äfven sockerbetor, hafva gifvit skörd under medelmåttan.

Spånadsväxter hafva afkastat i frö 2:3 kornet och i tåga nära medelmåttig skörd.

Höskörden från odlad jord har till mängden blifvit medelmåttig af utmärkt beskaffenhet och *från naturlig äng* till mängden nära medelmåttig af god eller utmärkt beskaffenhet.

Halmafkastningen har af höstsäd blifvit medelmåttig, men af vårsäd nästan ringa och flerstädes betydligt regnskadad.

Sädestillgången är af råg densamma som i vanliga år, af hvete större, af vårsäd betydligt mindre.

Fodertillgången är, oaktadt betydande förråd från fjolåret finnas att tillgå, icke fullt tillräcklig i hälften af länen, hufvudsakligen i södra och vestra Sverige.

Bergningsvärdet har för hö och höstsäd samt i Götaland merendels äfven för vårsäd varit utmärkt, men för vårsäden i Svealand och Norrland synnerligen dåligt.

Härtill kan ur de inkomna länsman rapporterna tilläggas, att orsaken, hvarför höskörden från odlad jord icke ansetts vara mer än medelmåttig, varit den, att någon andra sådan skörd nästan ingenstädes erhållits under år 1899. Att fodertillgången i så många län ej ansetts fullt tillräcklig, är i betydande grad en följd äfven deraf, att betena under sensommaren och den tidigare hösten voro särdeles dåliga.

I **tabell 2** meddelas resultaten af de beräkningar, som verkstälts rörande den inbergade *skördens kvantitet*, hvarjemte såsom tillförene uppgift lemnas om medelskörden af särskilda växtslag under de tio närmast föregående åren.

Skördetalen för olika grupper äro enligt tabell 2 följande:

	Skörd 1899.		Medelskörd 1889—1898.	
	Hektoliter.	Tunnor.	Hektoliter.	Tunnor.
Höstsäd	8,917,100	5,407,910	9,148,400	5,548,180
Vårsträsäd	26,362,200	15,987,760	30,733,400	18,638,670
Baljväxter	678,500	411,480	856,200	519,280
Summa säd	35,957,800	21,807,150	40,738,000	24,706,130
Potatis	11,955,400	7,250,530	19,045,400	11,550,390

Sädesskördens mängd har sålunda varit nära 5 och potatis-skördens öfver 7 millioner hektoliter mindre än medelskörden åren 1889—1898. För höstsäden är skilnaden icke stor, oaktadt skördeutfallet af hithörande sädesslag under den period, medelskörden afser, varit mycket förmånlig. Af de särskilda sädesslagen har hvetet lemnat större, rågen föga mindre afkastning än vanligt. Årets oförmånliga resultat i fråga om sädesskörden är således att tillskrifva vårsäden. Häraf har hafren lemnat omkring 3/4 och kornet nära 1 million hektoliter mindre afkastning än under närmast föregående tio år; af blandsäd har skördeutfallet varit något bättre och, då utsädet häraf för hvarje år företer stark ökning, afviker totalbeloppet för skörden ej så mycket från medeltalet. Att af baljväxterna skörden understigit medeltalet i så hög grad, som af förestående öfversigt framgår, har till betydande del sin grund deri, att en större andel af dessa växter, än som vanligen är fallet, skördats som grönfoder samt att utsädet af ärter år ifrån år minskas.

Det särdeles oförmånliga skördeutfallet af säd och potatis i öfre Norrland, som å vidsträckta områden närmast sig missväxt, har beträffande sädesslagen endast i ett fall utöfvat någon större inverkan på slutresultatet för riket, nämligen i fråga om kornet, då af öfriga sädesslag så ringa kvantiteter här odlas. Af kornet komma deremot nära 20 % af utsädet ensamt på Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län. I totalbeloppet af kornskörden är 1899 ingingo dessa tre län likväl endast med 9 %.

Öfver *sädesslagens medelvigt* i kilogram för 1 hektoliter lemnas i *tabell B* (sid. 11) uppgifter dels för åren 1876—1895 och dels för år 1899. Skilnaden i vigt för hvarje sädesslag under skördeåret och nyssnämnda tjugooårsperiod framgår af följande öfversigt:

Sädesslagens medelvigt år 1899.

	Vigt	Vigt	Vigt öfver (+) eller under (---) medelvigten 1876—1895.		
	pr hl. Kg.	pr t.a. Lb. &.	pr hl. Kg.	pr t.a. Lb. &.	Procent.
Hvete, höst-	79.4	15: 8	+ 1.6	+ 6	+ 2.1
» vår-	75.9	14: 14	+ 1.1	+ 4	+ 1.5
Råg, höst-	74.1	14: 7	+ 2.0	+ 8	+ 2.8
» vår-	72.5	14: 1	+ 3.2	+ 12	+ 4.6
Korn	63.3	12: 6	+ 0.2	+ 1	+ 0.3
Hafre	47.3	9: 3	— 0.2	— 1	— 0.4
Blandsäd	56.5	10: 19	+ 1.5	+ 6	+ 2.7
Ärter	79.3	15: 8	+ 0.5	+ 2	+ 0.6
Bönor	80.5	15: 12	+ 3.1	+ 12	+ 4.0
Vicker	74.8	14: 10	+ 0.7	+ 3	+ 0.9

För de endast i mindre utsträckning odlade sädesslagen vårhvete, vårråg, bönor, vicker och äfven ärter föreligga uppgifter om vigten i allmänhet mera sparsamt och särskildt har detta varit fallet ett sådant år som 1899 med dess i fråga om dessa växtslag flerstädes försenade skörd. Dock förefinnas i allmänhet äfven nu uppgifter af ifrågavarande slag för de län, der odlingen af dessa sädesslag är mest utbredd och hvilkas vigtsiffror sålunda ega den största betydelsen för bestämmandet af riksmedeltalet.

Bland de särskilda länen förete de sydsvenska synnerligen höga, de norrländska deremot synnerligen låga vigtsiffror i jämförelse med normala förhållanden. Då bland de olika sädesslagen framför allt kornet äfven i regeln är betydligt lättare i Norrland än i det öfriga riket, framträder denna skiljaktighet dessa landsdelar emellan ytterligt skärpt under innevarande år; det skånska, öländska och gotländska kornet eger i år 50 % högre vigt än kornet i de tre nordligaste länen. Länen i det mellersta Sverige hafva i allmänhet vigt öfver medeltalet i fråga om höst-sädesslagen, men under medeltalet i fråga om vårsädesslagen; bland undantagen härifrån märkes Elfsborgs län. Bland de särskilda sädesslagen eger, enligt hvad af förestående öfversigt framgår, endast hafren något lägre vigt än den normala. Att så ej blifvit fallet jemväl med kornet, beror i viss mån på den ringa afkastning, som detta lemnat i det öfre Norrland. Hade afkastningen här varit den vanliga, skulle de låga vigtsiffrorna för denna landsdel ej oväsentligt sänkt medelvigten för riket.

Sammanställas de nu i tabell B lemnade vigtbestämmelserna med den beräknade skördemängden, erhållas uppgifter om *totalvigten* af de särskilda sädesslagen. De häröfver gjorda be-

räkningarne äro, i likhet med hvad åren 1897 och 1898 varit fallet, länsvis sammanförda i *tabell C* (sid. 12).

Enligt denna kan totalvigten af samtliga sädeslag år 1899 uppskattas till 20,688,060 deciton, mot 23,155,640 deciton i medeltal för åren 1889—1898. Till denna totalvikt bidraga de fyra nordligaste länen för året med icke fullt 2 %, samt särskildt Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län tillsammans med icke ens 1 %. Äfven för hufvudsädet, eller kornet, hinna de tre länen till föga mer än 6½ % af totalvigten. Till totalmängden af kornskörden bidraga dessa län emellertid med 9 %, hvilket ytterligare belyser den särdeles dåliga beskaffenheten af sädesskörden inom dessa delar af riket.

Det förmånliga utfallet af höstsädesskörden i förhållande till vårsädesslagen verkar en ej obetydlig förändring i de procenttal, hvari dessa enligt regel ingå i rikets sädesskörd. De olika sädesarternas andel i denna utgöra nämligen:

	1899.		Medeltal 1889—1898.	
	Efter rymd.	Efter vikt.	Efter rymd.	Efter vikt.
Höstsäd	24.8 %	32.3 %	22.5 %	29.0 %
Vårsträsäd . . .	73.3 %	65.1 %	75.4 %	68.1 %
Baljväxter . . .	1.9 %	2.6 %	2.1 %	2.9 %
Summa	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Uppgifter om *rostens* härjningar äro visserligen icke å formuläret för skörderapporterna begärda, men pläga likväl lemnas. För år 1899 förmäles likväl ej om sådana härjningar från något af rikets länsmansdistrikt.

Vid försök att evalvera 1899 års skörd i *penningvärde* har Statistiska Centralbyrån gått till väga på samma sätt som de elfva senast förflutna åren. Till grund för beräkningarne med afseende på sädesskörden hafva sålunda lagts uppgifterna om de priser, som noterats för särskilda slag af inhemsk säd under

Tab. B. Sädesslagens medelvikt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1876—1895 samt år 1899.

Län.	Hösthvete.		Vårhvete.		Höstråg.		Våråg.		Korn.		Hafre.		Blandsäd.		Ärter.		Bönor.		Vicker.	
	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.	1876—1895.	1899.
Stockholms län	78.4	78.9	72.8 ⁴⁾ 78.0	71.4	73.2	68.4	—	64.8	63.6	49.2	46.3	57.1	54.3	80.2	80.0	80.7 ³⁾ 81.0	75.0	72.1		
Uppsala län	77.4	78.0	75.1	73.7	71.2	72.7	70.2	—	65.2	63.8	47.9	46.5	55.4	53.8	82.4	79.4	—	75.5	75.4	
Södermanlands län . . .	77.2	78.1	76.5 ³⁾ 78.0	71.3	73.4	76.0	—	64.5	65.4	47.9	48.0	54.8	58.9	81.3	79.8 ²⁾ 75.0	—	74.2 ⁴⁾ 77.0			
Östergötlands län . . .	77.9	79.0	76.4	75.9	73.0	73.7	70.9 ⁴⁾ 67.8	67.0	64.9	48.2	47.6	55.3	55.2	81.4	81.0 ²⁾ 77.6	—	70.6	75.1		
Jönköpings län	78.9	77.2	76.6	76.0	73.9	75.2	73.4	73.6	65.5	66.6	46.5	46.0	55.2 ⁴⁾ 50.0	79.4	76.4	—	68.0	—		
Kronobergs län	78.7	—	75.9 ³⁾ 75.0	73.0	74.1	74.1	72.8	64.7	61.5	46.4	43.8	55.6	—	86.8 ³⁾ 75.0	—	—	86.8	—		
Kalmar län	79.1	79.5	76.3	74.3	73.5	74.1	70.9	70.0	68.0	66.1	47.6	46.4	58.2 ⁴⁾ 55.5	81.1	81.3	75.3	74.3	—		
Gotlands län	77.4	77.1	73.4	—	71.4	71.7 ¹⁾ 50.0	—	67.7	67.3	44.7	43.5	53.4	55.2	81.8 ⁴⁾ 78.8	75.8	—	76.5 ³⁾ 77.0	—		
Blekinge län	76.9	79.4	71.8 ³⁾ 72.5	72.6	73.9	67.5	—	65.7	—	47.2 ⁴⁾ 49.0	56.2	—	78.4 ³⁾ 85.0	—	—	76.3	—			
Kristianstads län	76.9	81.7	71.5 ²⁾ 75.0	72.4	76.8	70.5	74.8	62.8	66.4	47.5	49.3	54.7	57.9	76.4	78.6	86.2	79.7	78.8		
Malmöhus län	78.8	82.0 ¹⁾ 77.0 ⁴⁾ 77.3	74.1	76.9	67.9	—	66.2	69.2	50.4	51.2	57.6	58.5	78.9	78.7	81.1	—	78.4 ⁴⁾ 80.8	—		
Hallands län	78.3	79.7	72.7	76.3	73.6	76.9	67.8 ⁴⁾ 74.3	64.7	65.3	49.0	52.1	55.3 ⁴⁾ 57.8	80.1 ³⁾ 81.5	81.1	—	79.8	—			
Göteborgs och Bohus län	77.0	77.5	75.9 ³⁾ 80.5	72.6	72.2	71.0 ³⁾ 73.0	63.8	64.1	47.8	47.4	53.6 ⁴⁾ 52.3	73.3	76.6	76.6 ³⁾ 80.5	75.1 ³⁾ 80.5	—	—	—		
Elfsborgs län	78.4	77.5	75.1	74.6	72.6	73.9	68.9	70.1	62.3	65.4	47.1	47.5	54.5 ⁴⁾ 56.3	78.2	—	—	—	—		
Skaraborgs län	78.2	77.6	77.9 ⁴⁾ 76.5	73.2	73.2	71.5 ⁴⁾ 68.5	66.1	63.6	47.9	46.7	55.7	57.3	78.1	78.3	65.8	—	70.0	66.8		
Vernlands län	76.6	77.0	72.9	73.6	70.8	73.8	70.2	—	57.9 ³⁾ 60.0	46.3	46.0	52.7	—	78.3	76.0	—	60.9	—		
Örebro län	76.6	78.1	71.0 ⁴⁾ 75.5	70.1	71.7	67.3 ³⁾ 73.0	64.4	65.1	47.0	47.4	54.1	55.4	79.0	80.0	—	—	75.5 ⁴⁾ 73.0	—		
Vestmanlands län	77.4	77.9 ¹⁾ 75.0 ³⁾ 80.0	71.0	71.4	—	—	62.6	63.9	47.5	46.8	52.6	51.4	79.0	78.4	—	—	75.0	75.3		
Kopparbergs län	77.2	78.1	75.3	73.3	70.6	72.4	70.7	—	60.4	61.4	45.5	44.3	51.1	47.0	50.7 ⁴⁾ 74.0	—	—	—		
Gefleborgs län	78.1 ³⁾ 90.0	73.7	—	69.9	70.4	61.8	—	60.9	59.7	46.2	42.7	52.8	47.3	75.9 ³⁾ 75.0 ²⁾ 80.5 ³⁾ 78.0 ²⁾ 89.3	—	—	—	—		
Vesternorrlands län . . .	—	—	—	69.7	65.7	64.0	—	58.0	53.5	44.2	38.8	51.8	—	77.2 ⁴⁾ 74.0	—	—	—	—		
Jemtlands län	—	—	—	66.1	56.6	67.1	—	55.9	43.1	41.9	—	47.4	—	69.3	—	—	—	—		
Vesterbottens län	—	—	—	63.7 ⁴⁾ 50.0	55.8 ³⁾ 42.5	55.0	46.8	43.1 ³⁾ 38.5	55.4 ³⁾ 40.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Norrbottens län	¹⁾ 73.1	—	—	64.7 ³⁾ 64.0	62.9	—	56.2	47.7	47.4	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Hela riket	77.8	79.4	74.8	75.9	72.1	74.1	69.3	72.5	63.1	63.3	47.5	47.3	55.0	56.5	78.8	79.3	77.4	80.5	74.1	74.8

¹⁾ Uppgifter blott för ett år af tjugoårsperioden, med endast 1 å 2 uppgifter för året. — ²⁾ Uppgifter blott för två år af tjugoårsperioden, med endast 1 å 2 uppgifter för året. — ³⁾ Blott en uppgift. — ⁴⁾ Blott två uppgifter.

Sädens vikt. Sädesskördens penningvärde.

den senare hälften af oktober och den förra hälften af november månad innevarande år å börserna i Stockholm och Göteborg, samt motsvarande priser i Malmö. Enligt dessa uppgifter skulle såväl medelvärdet å 100 kilogram som totalvärdet af hvarje särskildt sädesslag blifva följande:

Värdet af 1899 års sädesskörd.

Hvete	å 14.50 kr. för 100 kg. =	17.9 millioner kronor.
Råg	å 14.25 " " " =	79.7 " "
Korn	å 13.25 " " " =	34.6 " "
Hafre	å 10.00 " " " =	89.6 " "
Blandsäd	å 12.50 " " " =	22.0 " "
Ärter, bönor, vicker	å 16.00 " " " =	8.5 " "

Santliga sädesslag å 12.19 kr. för 100 kg. = 252.3 millioner kronor.

Af samma skäl, som i föregående årsredogörelser blifvit anförda, eller att all spanmål icke är så god som den, hvilken

försäljes å börserna, kunna de angifna värdena ej betraktas annat än som maxima. Relationen mellan de beräknade totalvärdena blifver för året: hvete 7.1 %, råg 31.6 %, korn 13.7 %, hafre 35.5 %, blandsäd 8.7 % och baljväxter 3.4 %.

Jemföras årets sädespris med samma pris under de elfva år, 1888—1898, för hvilka värdeuppgifter härför beräknats på samma sätt, som nu skett, eller på grund af börsprisen den senare hälften af oktober och den förra hälften af november månad, visa sig följande prisvexlingar hafva egt rum under dessa tio år, allt per 100 kilogram:

	Medeltal.	Maximum.	Minimum.
Hvete	14.62 kr.	18.50 kr.	10.00 kr.
Råg	12.25 "	18.00 "	8.75 "
Korn	11.89 "	14.50 "	9.50 "
Hafre	9.34 "	12.25 "	7.50 "
Blandsäd	10.58 "	13.25 "	7.88 "
Ärter, bönor, vicker	14.62 "	16.47 "	10.75 "

Tab. C. Sädesskördens beräknade vikt år 1899.

L a n.	Hvete. (Höst- och vår-.)	Råg. (Höst- och vår-.)	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor och vicker.	Summa.
Deciton (= 100 kilogram).								
Stockholms stad	—	—	¹⁾ 60	¹⁾ 380	¹⁾ 60	¹⁾ 80	—	580
Stockholms län	106,580	¹⁾ 287,380	56,600	236,180	81,770	46,720	20,670	835,900
Uppsala län	103,880	244,780	148,270	246,870	100,820	37,560	¹⁾ 11,080	893,260
Södermanlands län	116,290	¹⁾ 269,230	43,620	415,730	78,980	28,650	¹⁾ 19,040	971,540
Östergötlands län	107,580	443,840	155,820	437,350	359,960	43,340	¹⁾ 30,070	1,577,960
Jönköpings län	8,740	273,440	47,820	556,920	8,300	2,290	¹⁾ 1,420	898,930
Kronobergs län	¹⁾ 460	195,640	95,570	387,020	¹⁾ 1,810	220	—	680,720
Kalmar län	42,790	394,370	130,350	392,960	9,160	8,700	¹⁾ 3,290	981,620
Gotlands län	60,140	136,520	142,680	16,310	15,680	2,990	230	374,550
Blekinge län	17,270	¹⁾ 162,960	¹⁾ 41,140	171,060	¹⁾ 15,030	1,950	¹⁾ 8,080	417,490
Kristianstads län	75,030	491,340	207,500	505,030	258,580	13,360	¹⁾ 9,070	1,559,910
Malmöhus län	306,290	¹⁾ 607,300	797,460	769,740	630,860	34,790	¹⁾ 14,620	3,161,060
Hallands län	36,950	251,350	50,090	553,770	43,640	2,040	¹⁾ 10,020	947,860
Göteborgs och Bohus län	11,560	118,420	59,550	398,250	13,130	4,600	44,600	650,110
Elfsborgs län	20,060	291,580	16,420	927,670	15,140	¹⁾ 9,910	¹⁾ 3,260	1,284,040
Skaraborgs län	74,910	471,050	42,170	1,060,740	17,880	35,780	¹⁾ 14,590	1,717,120
Vernlands län	9,070	¹⁾ 347,080	9,060	458,940	¹⁾ 3,450	4,710	¹⁾ 900	833,210
Örebro län	48,520	177,680	22,330	484,760	12,850	12,880	¹⁾ 9,480	768,500
Västmanlands län	82,060	183,360	32,970	408,940	41,840	20,460	6,930	776,560
Kopparbergs län	7,330	¹⁾ 170,720	31,990	314,710	38,450	4,660	¹⁾ 520	568,380
Gefleborgs län	¹⁾ 1,650	46,390	147,460	186,770	8,990	4,200	80	395,540
Västernorrlands län	—	¹⁾ 16,550	157,500	25,530	¹⁾ 5,200	1,410	—	206,190
Jämtlands län	—	5,150	34,700	—	—	¹⁾ 320	—	40,170
Vesterbottens län	—	1,970	52,090	2,120	240	—	—	56,420
Norrbottnens län	—	5,310	84,910	—	¹⁾ 220	—	—	90,440
Summa	²⁾ 1,237,160	³⁾ 5,593,410	2,608,130	8,957,750	1,762,040	321,620	⁴⁾ 207,950	20,688,060
Medeltal åren 1889—1898	²⁾ 1,171,890	³⁾ 5,674,050	3,224,520	10,668,340	1,747,360	416,480	⁴⁾ 253,000	23,155,640

¹⁾ Då uppgifter om vikt per hektoliter saknats för något län, har vid beräkningen af totalvikten medelvikten för riket af det ifrågavarande sädesslaget i stället användts. — ²⁾ Häri ingå för år 1899 hösthvete med 1,170,800 och vårhvete med 66,360 deciton och för åren 1889—1898 hösthvete med 1,102,350 och vårhvete med 69,540 deciton. — ³⁾ Häri ingå för år 1899 höstråg med 5,513,060 och vårråg med 80,350 deciton och för åren 1889—1898 höstråg med 5,605,340 och vårråg med 68,710 deciton. — ⁴⁾ Häri ingå för år 1899 bönor med 54,920 och vicker med 153,030 deciton och för åren 1889—1898 bönor med 56,240 och vicker med 196,760 deciton.

Totalvärdet af årets sädesskörd, 252·3 millioner kronor, skiljer sig föga från medelvärdet de elfva närmast föregående åren, 250 millioner kronor. Högsta värdet företer bland dessa år 1891 med 323·8 och det lägsta 1894 med 198·8 millioner kronor.

Af de tjugusex skördeår, för hvilka i dessa Sammandrag redogjorts, är, som redan förut blifvit nämnt, året 1899 ett bland de allra sämsta. Orsaken härtill är att söka såväl i den både till korntal och halm föga tillfredsställande vårsädesskörden som i den dåliga rotfruktsskörden.

Stockholm den 16 november 1899.

Underdånigst

ELIS SIDENBLADH.

Edv. Söderberg.

Tab. 1.

Sammandrag af kronolänsmännens

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
	Län.	Hvete.		Råg.		Korn.	Häfe.	Blandsäd.	Ärt.	Bönor.	Vicker.	Bohete.	Raps.	Potatis.	Potatisens beskaffenhet.	Skörd af öfriga rotfrukter.	Skörd af lin och hampa.	
		Höst.	Vår.	Höst.	Vår.												Frö: Korn-tal.	Spånadsämne.
		K o r n t a l.																
1	Stockholms stad ¹⁾	9'00	—	6'50	—	4'67	5'17	5'83	5'17	—	—	—	—	3'17	—	—	—	—
2	Stockholms län	8'52	6'13	7'62	8'50	4'84	4'73	5'21	5'31	4'83	5'02	—	—	2'93	Flerestädes skadad af torka och frost.	Under medelmättan.	2'0	Nära medelmättig.
3	Uppsala län	8'77	6'95	7'60	—	6'49	6'21	6'87	6'33	3'99	5'84	—	—	3'53	Skadad af torka och frost.	Betydligt under medelmättan.	1'5	Ringa.
4	Södermanlands län	9'51	6'00	8'01	6'66	6'03	6'18	6'51	5'64	3'63	5'17	—	—	2'35	Delvis dålig, frostska-	Betydligt under medelmättan.	2'0	Betydligt under medelmättan.
5	Östergötlands län	7'23	5'32	7'30	3'90	6'92	6'03	6'11	5'11	3'00	4'48	—	—	3'35	Mindre god, skadad af torka och frost.	Betydligt under medelmättan.	—	—
6	Jönköpings län	7'17	5'35	6'74	4'80	5'01	5'13	4'95	3'44	—	4'60	—	—	4'16	Flerestädes frostska-	Ringa.	3'0	Medelmättig.
7	Kronobergs län	5'00	4'21	5'62	5'12	4'91	5'97	5'00	2'75	—	—	—	—	4'18	Delvis frostska-	Betydligt under medelmättan.	3'5	Medelmättig.
8	Kalmar län	5'98	5'76	6'38	5'32	4'68	5'66	6'14	3'79	—	4'89	4'17	—	3'03	Frisk, delvis småväxt.	Ringa.	2'0	Betydligt under medelmättan.
9	Gotlands län	7'28	—	6'34	—	5'70	5'81	5'95	4'69	3'50	5'00	—	—	4'63	I en del distrikt rötska-	Medelmättig.	—	—
10	Blekinge län	6'42	4'72	5'43	4'39	5'79	5'62	5'43	4'96	—	4'75	4'00	—	4'00	Frostska-	Betydligt under medelmättan.	3'1	Fullt medelmättig.
11	Kristianstads län	8'37	6'00	7'15	5'25	7'87	7'62	8'07	5'07	5'52	5'40	4'23	—	4'96	I allmänhet god, delvis småväxt och frostska-	Nära medelmättig (äfvén af sockerbeter).	2'4	Nära medelmättig.
12	Malmöhus län	9'99	7'64	9'16	5'19	9'67	8'87	9'53	5'82	5'50	5'37	4'69	—	5'62	God.	Under medelmättan (jemväl af sockerbeter).	3'3	Medelmättig.
13	Hallands län	6'97	6'23	6'41	3'93	6'80	7'17	6'80	5'44	4'92	5'47	8'00	—	4'22	Småväxt, mestadels god.	Betydligt under medelmättan.	3'0	Nära medelmättig.
14	Göteborgs och Bohuslän	7'15	5'63	6'73	5'65	6'40	5'35	5'42	4'74	5'54	5'10	—	—	6'40	God, delvis småväxt.	Under medelmättan.	3'5	Ringa.
15	Elfsborgs län	7'32	5'76	6'35	5'87	5'21	5'08	7'29	6'35	8'00	5'88	—	—	4'51	God.	Betydligt under medelmättan.	2'5	Medelmättig.
16	Skaraborgs län	7'08	4'73	5'96	3'47	5'88	4'85	4'93	6'77	3'72	5'83	—	—	3'53	Småväxt och skadad af frost.	Under medelmättan.	3'5	Medelmättig.
17	Värmlands län	7'44	5'34	7'77	5'00	4'88	4'19	2'64	4'57	—	5'30	—	—	3'80	I allmänhet god.	Betydligt under medelmättan.	—	Nära medelmättig.
18	Örebro län	7'77	5'12	6'52	4'00	5'36	6'13	6'52	6'92	7'19	6'21	—	—	3'84	Delvis mindre god.	Medelmättig.	2'7	Nära medelmättig.
19	Västmanlands län	8'76	8'00	7'09	—	6'45	6'53	6'55	5'44	—	6'54	—	—	3'58	Mångenstädes frostska-	Nära medelmättig.	—	Medelmättig.
20	Kopparbergs län	8'72	5'95	11'77	7'50	7'07	5'89	6'98	4'95	—	4'00	—	—	3'88	Delvis mindre god, frostska-	Under medelmättan.	2'0	Fullt medelmättig.
21	Gefleborgs län	12'98	7'50	9'62	—	7'20	6'90	6'99	5'54	9'20	—	—	—	5'62	Delvis mindre god.	Under medelmättan.	1'0	Öfver medelmättan.
22	Västernorrlands län	—	—	6'02	6'00	5'42	5'92	5'00	4'77	—	—	—	—	3'09	Frostska-	Ringa.	—	Medelmättig.
23	Jemtlands län	—	—	4'71	—	3'05	—	—	0'54	—	—	—	—	2'13	Dålig och skadad af frost.	Ringa.	—	—
24	Vesterbottens län	—	—	3'72	3'67	2'20	3'81	1'26	—	—	—	—	—	2'03	Öfverallt dålig.	Nästan missväxt.	0'5	Betydligt under medelmättan.
25	Norrbottnens län	—	—	9'21	—	3'77	—	3'50	—	—	—	—	—	2'10	Dålig.	Ringa.	—	—
	Hela riket	8'38	5'70	7'07	4'93	6'10	5'76	7'27	5'50	5'38	5'20	4'59	—	4'07	Skadad af torka och frost, mångenstädes småväxt och mindre god; bäst i södra Sverige.	Under medelmättan (jemväl af sockerbeter).	2'3	Nära medelmättig.

¹⁾ Korn-talen för Stockholms stad äro beräknade efter de för kringliggande länsmandistrikt angifna talen.

rapporter om skörden år 1899.

19.		20.	21.	22.	23.	24.	25.
Höskörden		Halmfaskastningen.		Sädestillgången.		Fodertillgången.	Bergningsvädrets beskaffenhet.
från odlad jord.	från naturlig äng.	Höstsädes.	Värsädes.				
Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Ringa.	Öfverskott af höstsäd, ej fullt tillräcklig af värsäd.	Af hö fullt tillräcklig, af halm deremot ej.	Utmärkt för hö och höstsäd, sedan mycket dåligt.	1
Öfver medelmåttan.	Medelmåttig.	Nära god.	Ringa.	Betydande öfverskott af höstsäd finnes.	Endast för eget behof.	Godt för hö och höstsäd, synnerligen dåligt för värsäd.	2
Fullt medelmåttig.	Nära medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Betydligt under medelmåttan.	Tillräcklig och något till afsalu.	Torde vara tillräcklig.	Utmärkt för hö och höstsäd, sedermera ogynsam.	3
Medelmåttig.	Under medelmåttan.	Medelmåttig.	Ringa.	Lemnar öfverskott af höstsäd.	Tillräcklig endast genom förråd från fjolåret.	Synnerligen godt.	4
Medelmåttig.	Nära medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Under medelmåttan.	Tillräcklig.	Ej fullt tillräcklig.	Synnerligen godt utom för en del hafre.	5
Nästan medelmåttig.	Under medelmåttan.	Medelmåttig.	Under medelmåttan.	Nästan tillräcklig.	Ej fullt tillräcklig.	Särdeles gynsam.	6
Nära medelmåttig.	Under medelmåttan.	Öfver medelmåttan.	Nära medelmåttig.	Lemnar öfverskott.	Tillräcklig endast genom besparingar från fjolåret.	Särdeles gynsam utom för en del värsäd.	7
Fullt medelmåttig.	Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.		I allmänhet öfverskott, af hafre brist.	Tillräcklig.	Till september utmärkt, sedan ständig nederbörd.	8
Ringa.	Betydligt under medelmåttan.	Betydligt under medelmåttan.		Ej fullt tillräcklig.	Mycket otillräcklig.	Utmärkt.	9
Ringa.	Under medelmåttan.	Under medelmåttan.	Ringa.	Tillräcklig.	Otillräcklig, trots stora besparingar från fjolåret.	Det bästa.	10
Ringa.	Under medelmåttan.	Medelmåttig.	Betydligt under medelmåttan.	Lemnar betydande öfverskott.	Mycket otillräcklig utan förutvarande förråd.	Utomordentligt gynsam.	11
Betydligt under medelmåttan.	Betydligt under medelmåttan.	Betydligt under medelmåttan.		Fullt tillräcklig.	Otillräcklig.	Utmärkt.	12
Under medelmåttan.	Under medelmåttan.	Under medelmåttan.	synnerligen af värsäd.	Otillräcklig af höstsäd.	Mycket otillräcklig.	Det bästa.	13
Nästan medelmåttig.	Under medelmåttan.	Betydligt under medelmåttan.		Otillräcklig af höstsäd.	Ej tillräcklig.	Det bästa.	14
Medelmåttig.	Under medelmåttan.	Nära medelmåttan.	Betydligt under medelmåttan.	Lemnar öfverskott.	Torde räcka på grund af behållning från fjolåret.	Särdeles gynsam.	15
Medelmåttig.	Nära medelmåttig.	Medelmåttig.	Betydligt under medelmåttan.	Otillräcklig.	Otillräcklig.	Gynsam utom delvis för värsäd.	16
Medelmåttig.	Nära medelmåttig.	Medelmåttig.	Ringa.	Tillräcklig.	Ej fullt tillräcklig.	Särdeles gynsam för hö och höstsäd, ogynsam för en del värsäd.	17
Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.	Nära god.	Under medelmåttan.	Tillräcklig.	Tillräcklig.	Utmärkt för hö och höstsäd, synnerligen dåligt för värsäd.	18
Medelmåttig.	Medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.	Otillräcklig af höstsäd.	Tillräcklig.	Synnerligen godt för hö och höstsäd, ogynsam för värsäd.	19
Öfver medelmåttan.	Medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Medelmåttig.	Tillräcklig utom af höstsäd.	Tillräcklig.	Utmärkt för hö och större delen af höstsäden, i öfrigt mycket ogynsam.	20
Fullt medelmåttig.	Fullt medelmåttig.	Betydligt under medelmåttan.		Mycket otillräcklig.	Tillräcklig.	Gynsam för hö, dåligt för säd.	21
Medelmåttig.	Fullt medelmåttig.	Betydligt under medelmåttan.		Högst ringa.	Tillräcklig.	I det hela mindre gynsam.	22
Medelmåttig.	Medelmåttig.	Betydligt under medelmåttan.		Högst ringa.	Tillräcklig, ej mer.	Gynsam för hö, högst ogynsam för säd.	23
Medelmåttig.	Medelmåttig.	Under medelmåttan.		Föga betydande.	I en del af länet otillräcklig.	Mycket ogynsam.	24
Medelmåttig.	Nära medelmåttig.	Medelmåttig.	Nästan ringa.	Af råg deusamma som i vanliga år, af hvete större, af värsäd betydligt mindre.	Oaktadt betydande förråd från fjolåret icke fullt tillräcklig i hälften af länen, hufvudsakligen i södra och vestra Sverige.	Utmärkt för hö och höstsäd, samt i Götaland merendels afven för värsäd; för värsäden i Svealand och Norrland deremot synnerligen dåligt.	25

Tab. 2.

Beräknad skörd af säd och potatis år 1899.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
L ä n.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bo- hvete.	Raps.	Potatis.
	Höst-.	Vår-.	Höst-.	Vår-.									
H e k t o l i t e r.													
Stockholms stad	1)	—	1)	—	100	800	100	100	—	—	—	—	2,100
Stockholms län	133,900	1,200	392,300	300	89,000	510,100	150,600	58,400	3,800	24,400	—	—	388,300
Uppsala län	131,200	2,100	336,700	—	232,400	530,900	187,400	47,300	1,300	13,300	—	—	296,300
Södermanlands län	144,700	4,200	366,600	200	66,700	866,100	134,100	35,900	600	24,100	—	—	196,500
Östergötlands län	125,900	10,700	601,300	1,000	240,100	918,800	652,100	53,500	500	39,500	—	—	489,000
Jönköpings län	6,500	4,900	355,300	8,500	71,800	1,210,700	16,600	3,000	—	1,900	—	—	584,900
Kronobergs län	200	400	248,700	15,600	155,400	883,600	3,200	300	—	grönf.	—	—	698,500
Kalmar län	49,800	4,300	527,400	5,100	197,200	846,900	16,500	10,700	—	4,400	100	—	487,400
Gotlands län	78,000	—	190,400	—	212,000	37,500	28,400	3,800	1)	300	—	—	294,100
Blekinge län	20,200	1,700	205,400	15,400	65,000	349,100	26,600	2,300	—	10,800	1)	—	665,300
Kristianstads län	91,100	800	612,200	28,300	312,500	1,024,400	446,600	17,000	600	10,900	1,100	—	1,462,300
Malmöhus län	372,300	1,300	786,900	3,000	1,152,400	1,503,400	1,078,400	44,200	100	18,000	400	—	1,107,000
Hallands län	29,700	17,400	319,900	7,200	76,700	1,062,900	75,500	2,500	7,800	5,000	300	—	417,300
Göteborgs och Bohus län	9,100	5,600	162,900	1,100	92,900	840,200	25,100	6,000	49,600	5,800	—	—	554,300
Elfsborgs län	10,100	16,400	377,200	18,300	25,100	1,953,000	26,900	12,500	800	3,500	—	—	1,038,500
Skaraborgs län	91,500	5,100	639,400	4,400	66,300	2,271,400	31,200	45,700	200	21,600	—	—	759,500
Vermlands län	9,300	2,600	470,000	300	15,100	997,700	6,100	6,200	—	1,200	—	—	637,100
Örebro län	57,100	5,200	247,000	800	34,300	1,022,700	23,200	16,100	2,800	9,900	—	—	423,200
Vestmanlands län	104,000	1,300	256,800	—	51,600	873,800	81,400	26,100	—	9,200	—	—	229,300
Kopparbergs län	7,700	1,800	235,700	100	52,100	710,400	81,800	6,300	—	700	—	—	314,300
Gefleborgs län	1,500	400	65,900	—	247,000	437,400	19,000	5,600	100	grönf.	—	—	470,300
Vesternorrlands län	—	—	24,300	800	294,400	65,800	9,200	1,900	—	grönf.	—	—	245,500
Jemtlands län	—	—	9,100	—	80,500	grönf.	grönf.	400	—	—	—	—	62,200
Vesterbottens län	—	—	3,600	400	111,300	5,500	600	—	—	—	—	—	88,700
Norrbottnens län	—	—	8,300	—	178,000	grönf.	400	—	—	—	—	—	43,500
Rikets skörd år 1899 i hektol.	1,473,800	87,400	7,443,300	110,800	4,119,900	18,923,100	3,121,000	405,800	68,200	204,500	1,900	—	11,955,400
» » » » i tunnor	893,810	53,100	4,514,100	67,200	2,498,570	11,476,200	1,892,780	246,100	41,360	124,020	1,150	—	7,250,530
Medelskörd åren 1889—1898 i hektoliter	1,416,900	92,600	7,731,500	99,000	5,086,000	22,318,700	3,137,100	525,200	72,100	258,900	2,200	2,300	19,045,400
» i tunnor	859,310	56,130	4,688,870	60,030	3,084,490	13,535,480	1,902,540	318,490	43,750	157,040	1,330	1,420	11,550,390

Anm. Härjemte har af vicker i alla län och af åtskilliga andra sädesslag i flere län, synnerligast de norrländska, skördats grönfoder.

¹⁾ Skörd angifven, men enligt beräkning icke uppgående till 50 hl. och därför här utesluten.

R é s u m é.

Les renseignements annuels sur les faits de la statistique agricole en Suède sont fournis par deux méthodes. Depuis 1865 les Sociétés agricoles des provinces donnent des chiffres directement reçus des cultivateurs, entre autres des renseignements sur la quantité de la semence ainsi que sur celle de la récolte. Cette méthode est la plus ancienne des deux, mais on n'en peut publier les résultats qu'après l'expiration d'une année au moins. A cause de cela il a été introduit, depuis 1874, une autre méthode donnant des renseignements immédiatement après la fin de la récolte, bien qu'en chiffres approximatifs. Le calcul se fait de la manière suivante: la quantité ensemencée étant connue par les publications des Sociétés agricoles et les corrections nécessaires y ayant été apportées, on n'a besoin que de demander une appréciation des multiples des grains récoltés dans chaque bailliage (au nombre de 520). Ces chiffres approximatifs, multipliés par la quantité de la semence, donnent les chiffres de la récolte.

C'est par la combinaison des résultats de cette dernière méthode avec les rapports des préfets des provinces qu'on a pu dresser la présente relation — la vingt-sixième de la série.

La récolte de 1899, d'après les rapports des préfets, a été censée *au-dessous de la moyenne*. La récolte du froment a été bonne, celle du seigle ordinaire, celle des autres céréales et plus encore celle des pommes de terre bien au-dessous de la moyenne. Quant au fourrage, les quantités moissonnées ne suffisent pas partout aux besoins.

Le tableau 1 résume les multiples des grains divers par provinces: col. 2 froment d'hiver, col. 3 froment d'été, col. 4 seigle d'hiver, col. 5 seigle d'été, col. 6 orge, col. 7 avoine, col. 8 méteil, col. 9 pois, col. 10 fèves, col. 11 vesces, col. 12 sarrasin, col. 13 colza, col. 14 pommes de terre. Les autres colonnes (15—25) contiennent les appréciations sur la récolte du lin, du fourrage etc.

Le tableau 2 donne les quantités calculées de la récolte. Pour faciliter la comparaison, nous ajoutons aussi la moyenne des dix années précédentes:

	1899.	Moy. de 1889—1898.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Froment (col. 2 et 3)	1,561,200	1,509,500
Seigle (col. 4 et 5)	7,554,100	7,830,500

	1899.	Moy. de 1889—1898.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Orge (col. 6)	4,119,900	5,086,000
Avoine (col. 7)	18,923,100	22,318,700
Méteil (col. 8)	3,121,000	3,137,100
Pois (col. 9)	405,800	525,200
Fèves (col. 10)	68,200	72,100
Vesces (col. 11)	204,500	258,900
Pommes de terre (col. 14)	11,955,400	19,045,400

Le tableau A contient, en proportion pour cent des grains récoltés, les relations entre la récolte de 1899 et la moyenne des années 1876—1895.

Les données sur le poids moyen des céréales récoltées sont comprises dans le tableau B. Voici le poids par hectolitre:

	1899.	Moy. de 1876—1895.
Froment d'hiver	79·4 kilogr.	77·8 kilogr.
Seigle d'hiver	74·1 »	72·1 »
Orge	63·3 »	63·1 »
Avoine	47·3 »	47·5 »
Méteil	56·5 »	55·0 »
Pois	79·3 »	78·8 »
Fèves	80·5 »	77·4 »
Vesces	74·8 »	74·1 »

Le poids total de tous les blés et légumineuses récoltés en 1899 a été de 2,069 mill. de kilogr.; la moyenne de 1889—1898 représente 2,316 mill. de kilogr. Le tableau C en donne des renseignements plus détaillés.

D'après les prix de bourse actuels, la récolte des céréales de l'année peut être évaluée comme suit: froment 17·9, seigle 79·7, orge 34·6, avoine 89·6, méteil 22·0, légumineuses 8·5 millions de couronnes: c'est-à-dire en tout 252·3 millions de couronnes. Cette somme est, à la vérité, trop forte, parce que la qualité du blé vendu à la bourse est en général meilleure que celle du blé qui n'est pas mis en vente.

